

KOTIMAA

Järjestöt: Vuonna 1905 perustettuun kansainväliseen rotaryjärjestöön alettiin ottaa jäseneksi naisia vasta vuonna 1989

”Herrakerhon” huipulle

Rotareilla on maine kansainvälisenä hyväntekeväisyysjärjestönä mutta myös pienen piirin herrakerhona. Nyt maailmanlaajuiseen johtokuntaan on valittu Virpi Honkala Raahesta.

Pauliina Grönholm HS

JOSSAIN päin Intian Andra Pradeshin osavaltion alueella on kylä, jonka kaivon kyljessä lukee Virpi.

Kaivon ovat hankkineet Lapin ja Oulun piirin rotaryklubit. Se oli Virpi Honkalan ensimmäinen kansainvälinen projekti rotarina.

”Olin siitä kaivosta valtavan ylpeä. Siitä saa 1 000–2 000 asukasta juomavettä joka päivä”, Honkala kertoo.

”Ennen kaivoa naiset joutuivat kävelemään ruukut päänsä päällä kymmenen kilometriä päivittäin. Rotareiden avustuksella liki jokaiseen kylään saatiin kaksi kaivoa, yhteensä 133.”

HONKALA valittiin kesäkuussa maailman rotaryjärjestön johtokuntaan ensimmäisenä suomalaisena naisena.

Saavutusta voi pitää merkittävänä, sillä rotareilla on perinteisesti ollut maine eliitin herrakerhona. Järjestön 17 hengen johtokunnassa on ollut vuosien saatossa vain muutama nainen.

Ensimmäinen nainen rotarien johtokunnassa oli ranskalainen Catherine Noyer-Riveau vuosina 2008–2010. Tämän vuoden kesäkuussa johtokuntaan valittiin kuitenkin kertaheitolla peräti kuusi naista. Kausi on kaksivuotinen ja alkaa heinäkuussa 2020.

”Koskaan järjestön historiassa ei ole ollut johtokunnassa yhtä monta naista”, Honkala sanoo.

Kolmen vuoden päästä joku heistä voi nousta koko järjestön presidentiksi, sillä sääntöjen mukaan presidentti valitaan enstisistä johtokunnan jäsenistä.

Ylipäättään naiset hyväksyttiin jäseneksi 114-vuotiaaseen järjestöön vasta vuonna 1989. Silti naisten osuus jäsenistöstä on edelleen vain 23 prosenttia.

Suomessa naispuolisia rotareita on vielä vähemmän, vain noin 15 prosenttia. Suomessa on myös yhä useita rotaryklubeja, joissa ei ole jäsenenä yhtään naista. Sitä Honkala pitää harmillisena. Hän itse toimi rotareiden valtakunnallisena puheenjohtajana vuosina 2012–2013.

”Pidän tärkeänä, että johtopaikoilla on naisia, koska tämä on ihmisten järjestö. Ja olisihan tietysti historiallista, jos järjestön presidenttinä olisi joku päivä nainen.”

Honkala ei kuitenkaan osaa pitää valintaansa erikoisena.

”Olen hirmu huono barrikaadeille nousija, vaikka olen elänyt miehisessä maailmassa koko elämäni: lapsena, koulussa pitkän matematiikan opinnoissa, kirurgina työelämäni.”

ROTARIEN toiminnan perustana ovat paikalliset rotaryklubit, joiden jäseniksi pääsee vain kutsumalla. Suomen rotareiden sivuilla kerrotaan, että jäseneksi kutsuttavat ovat ”paikkakuntiansa hyvämaineisia ammattimiehiä ja -naisia”.

Tunnettuja rotareita ovat olleet ainakin Jean Sibelius, Risto Ryti ja Arvo Ylppö sekä nykyisistä muun muassa Kari Raivio ja Raimo Ilaskivi. Presidentti Sauli Niinistö on rotareiden kunniajäsen.

Siihen nähden, miten vaikutusvaltaista väkeä rotareihin kuuluu, itse järjestö on ollut julkisuudessa melko näkymätön. HS:n arkistohaun perusteella rotaryjärjestö mainitaan liki yksinomaan kuolinilmoituksissa.

”Rotareiden kulttuuriin on ehkä perinteisesti kuulunut, että hyvää tehdään mutta siitä ei paljon julkisuudessa huudella”, Honkala kertoo.

”Esimerkiksi historiikista selviää, että moni paikallinen rotarivaikuttaja takasi aikoinaan oman alueensa vähävaraisten nuorten opintolainoja ihan henkilökohtaisesti, mutta ei siitä kauheasti kerrottu minnekään.”

JÄSENEKSI valitulta ei Honkalan mukaan vaadita enää niin paljon kuin aiemmin.

”Yleisesti ottaen jäseneksi voidaan kutsua henkilö, joka sitoutuu järjestön arvoihin ja voi antaa panoksensa tälle toiminnalle. Koko ajan olemme kuulolla siitä, mistä saamme uusia jäseniä.”

Tätä nykyä monilla rotaryklubeilla on verkkosivuillaan lomake, jolla jäsenyyttä voi hakea. Etenkin nuoria kaivataan mukaan toimintaan. Valtaosa jäsenistä alkaa olla 50–60-vuotiaita.

”Ikärakenne alkaa olla sellainen, että nuoria jäseniä kaivataan. Sillä turvataan toimintaa jatkossa.”

Honkalan houkutteli järjestöön vuonna 2001 hänen miehensä Matti Honkala, joka sai piirihohtajana kutsun Yhdys-

”Haluan oikeasti tehdä hyvää.”

"Kun tehdään yhdessä, saadaan asioita aikaan", sanoo lääkintöneuvos Virpi Honkala rotarien ajattelusta.

valtoihin koulutukseen ja otti vaimonsa mukaan.

"Olin Matin kautta nähnyt rotarytoimintaa, mutta ne olivat olleet lähinnä juhlia ja kekkeireitä. Kun sitten Yhdysvalloissa näin, mitä kaikkea rotarit maailmalla tekevät, halusin mukaan edistämään sitä."

ROTARIT ovat myös taloudellisesti vaikutusvaltainen järjestö. Järjestön ylläpitämisen säätiön kautta kanavoidaan Honkalan mukaan maailmanlaajuisesti 350 miljoonaa dollaria vuodessa erilaisiin hankkeisiin.

Suurin yksittäinen kansainvälinen hanke on polion ehkäisyhanke. Järjestö kerää siihen varoja vuosittain 50 miljoonaa euroa ja toimii yhteistyössä Maailman terveysjärjestön WHO:n, Unicefin ja Bill & Melinda Gates Foundationin kanssa. Tavoitteena on poistaa polio maailmasta.

Suomalaiset rotarit lahjoittavat kansainväliselle rotarysäätiölle keskimäärin 300 000 dollaria eli noin 275 000 euroa vuodessa, Honkala kertoo. Hän arvioi, että vähintään saman verran lahjoitetaan paikallisiin kohteisiin tai säätiön ulkopuolelle ulkomaisiin kohteisiin.

Tämän lisäksi vaihto-oppilaiden kustannukset ovat Honkalan mukaan noin 300 000 euroa vuodessa.

JULKISUUDESSA rotarit tunetaan kuitenkin ennen kaikkea kansainvälisestä nuorisovaihdosta ja nuorten johtajien koulutuksesta.

Rotarit järjestävät vuosittain lähes jokaisella suureholla paikakunnalla jonkun nuoren vaihto-oppilasvuoden ja ottavat samalla vastaan toisen nuoren jostain päin maailmaa.

Honkaloilla on ollut rotariurallaan kotonaan viisi vaihto-oppilasta: kolme Yhdysvalloista, yksi Australiasta ja yksi Turkista. Turkkilaisen "vaihto-oppilaslapsensa" kanssa he pitävät edelleen yhteyttä ja osallistuivat myös hänen häihinsä.

"Tiedän omasta kokemuksesta, että vaihto-oppilasvuosi voi olla käännteentekevä nuoren elämälle", Honkala kertoo.

Hän oli vaihto-oppilaana Yhdysvaltojen Virginiassa vuosina 1968–1969. Lääkäriin urasta Honkala haaveili jo nuorena ja oli siksi valinnut pitkän matematiikan, mutta Suomessa hänen fysiikanopettajansa katsoi, ettei fysiikan opiskelu kuulunut tytöille.

"Hän ohitti meidät täysin ja keskittyi poikien opettamiseen. En ymmärtänyt siksi fysiikasta höykäsen pöläystä."

Vaihto-oppilasvuonna Honkala valitsi fysiikan oppiaineeseen heti kun mahdollista. Opettaja oli sillä kertaa toista maata ja kannusti tekemään myös erilaisia kokeita.

"Vaihto-oppilasvuoden jälkeen kirjoitin sitten fysiikan. Sain reaalista laudaturin ja pääsin lääkäriksi. Se oli sillä tavalla elämäni muuttava kokemus. Sen vuoden aikana opin myös englannin kielen, josta osasin entuudestaan vain Beatlesien sanat. Se kielitaito kannattelee minua yhä."

TÄRKEIN rotareiden toimintamuoto ovat kuitenkin viikoittaiset kokoukset. Säännöllisissä kokouksissa eri ammattiryhmiä koostuvat jäsenet pitävät toisilleen esitelmiä ajankohtaisista aiheista.

Nyt eläkkeellä oleva Honkala työskenteli Raahen sairaalan kirurgiylilääkärinä eläkkeelle siirtymiseensä asti ja sairaalan johtavana lääkärinä vuosina

1989–2010. Työkiireistä huolimatta hän pukeutui viikoittain kotipaikkakuntansa Raahen klubin presidentin käätyihin ja johti kokouksia.

Kuka?

Lääkintöneuvos Virpi Honkala

- Syntynyt Nokialla 1951. Asuu Raahessa.
- Työskennellyt Raahan sairaalan kirurgiylilääkärinä vuoteen 2014 ja sairaalan johtavana lääkärinä 1989–2010. Nyt eläkkeellä.
- Raahan rotaryklubin jäsen vuodesta 2001. Suomen rotaryjärjestön puheenjohtaja 2012–2013. Valittu kansainvälisen rotaryjärjestön johtokuntaan kaudelle 2020–2022.
- Naimisissa. Puoliso Matti Honkala on niin ikään rotaryjärjestön aktiivi. Parisuunnalla on kaksi aikuista tyttäret ja yksi lapsenlapsi.
- Pitää The Beatlesista. Lempikappale on *All You Need Is Love*.

”Kokoukset olivat henkireikä kiireen keskellä. Aina palasin sieltä virkistäytyneenä ja mukana uutta puhtia töihin. Kuulin ensimmäisenä luentoja aiheista, jotka ovat vasta tuloillaan”, Honkala sanoo.

”Esimerkiksi mikromuovista kuulin rotaryklubilla esitelmän ennen kuin siitä edes puhuttiin julkisuudessa.”

Intian Andra Praeshin osavaltioon saatiin Oulun ja Lapin piirin rotarien avustuksella 133 kaivoa.

Honkalan puheessa vilahtelee verbi *palvella*. Se on osa rotariretoriikkaa ja -ideologiaa. Järjestön tunnuslause kuuluu ”Service above self”, suomeksi ”Palvelu itsekkyyden edelle”.

”Mun *driving force* [kantava voima] on oikeasti halu tehdä hyvää. Se, että voin toimia katalysaattorina ja saattaa ihmisiä yhteen maailman eri puolilta. Yhdessä me voimme tehdä jotain hyvää ja isoa.”

KAIVON lisäksi Intiaan liittyy toinenkin Honkalan lempihanke: Punen kaupungin ympäristössä sijaitsevaan Pingorin kylään rakennettiin viisi vuotta sitten sadevedenkeruualtaat.

Monsuunisateet ovat alueelle tyypillisiä, mutta vettä ei silti riitä ympäri vuoden.

Kun Honkalat kävivät kylässä vajaa vuosi sitten, koko kylä oli ottanut hyvinvoinnissa ison harppauksen. Kylään oli muun muassa istutettu taimitarha, rakennettu koulu ja perustettu markkinaosuuskunta, joka kasvattaa luomuvihanneksia ja myy ne kaupunkiin ilman välikäsiä.

”Se vahvisti uskoani, että kun tehdään yhdessä, saadaan asioita aikaan. Että se, mitä me pö-lötämme kokouksissa rauhan rakentamisesta ja köyhyyden lievittämisestä, ei ole pelkkää puhetta vaan todella tehtävissä. Se on toimintaa.”